

нааходить прохання про видачу, розглядається державою, що запитує, як правопорушення політичного характеру. Деякі країни можуть побажати внести таке доповнення: посилання на правопорушення політичного характеру не включає будь-якого порушення, щодо якого сторони взяли зобов'язання для виконання будь-якої багатосторонньої конвенції здійснювати судове переслідування у випадках, коли вони не здійснюють видачу, а також жодного іншого правопорушення, яке сторони погодилися не вважати правопорушенням політичного характеру для цілей видачі. Пункт «b» тієї ж статті передбачає, що видача не здійснюється, якщо держава, котра запитується, має переконливі підстави вважати, що прохання про видачу зроблено з метою судового переслідування або покарання за ознакою раси, віросповідання, громадянства, етнічної належності, політичних поглядів, статі або статусу чи стану такої особи може бути заподіяна шкода з будь-якої з цих причин¹¹.

Отже, Типовий договір про видачу, по-перше, закріплює інститут невидачі осіб, звинувачених у правопорушенні політичного характеру, і, по-друге, передбачає можливість «не вважати правопорушенням політичного характеру для цілей видачі» деякі злочини. До останніх, як правило, належать різні форми тероризму. Разом з тим жодних винятків з правила п. «b» ст. 3 названого договору не містить, що дає можливість поширювати цю імперативну підставу для відмови у видачі на випадки скоєння будь-яких злочинів, включаючи тероризм.

Наприкінці XX ст. людство, яке постало перед загрозою глобального тероризму, дійшло до усвідомлення небезпеки і злочинності терористичного насилля незалежно від того, якими політичними міркуваннями і добродійними намірами воно мотивується. Держави зацікавлені в чіткій, узгодженій і негайній реакції на всі випадки тероризму. Це обумовлює звуження правила про невидачу політичних злочинців за рахунок віднесення тероризму до правопорушень, що не розглядаються як політичні для цілей екстрадиції. У той же час актуалізація проблеми тероризму не повинна давати привід для ущемлення прав людини. Незалежно від характеру інкримінованого діяння у видачі може бути відмовлено, якщо запитувана держава має переконливі підстави вважати, що прохання про видачу має на меті судове переслідування чи покарання запитуваної особи в зв'язку з її расою, віросповіданням, громадянством, етнічним походженням чи політичними переконаннями або що задоволення даного прохання заподіяло б шкоду стану цієї особи з будь-якої з названих причин. Зазначене правило є важливим правозахисним механізмом. Отже, у сучасному інституті екстрадиції відображається прагнення світового товариства до ефективної взаємодії в стримуванні тероризму при неухильному додержанні прав людини.

Н.ДРЬОМІНА

кандидат юридичних наук
(Одеська національна юридична академія)

¹¹ A/CONF. 144-28. — P. 76—77.

Управління майном неповнолітнього: деякі пропозиції

Управління майном неповнолітнього, відповідно до статей 78 і 148 Кодексу про шлюб та сім'ю України (далі — КпШС), здійснюють батьки (усиновителі) без спеціального на те призначення або опікуни та піклувальники (далі — законні представники). Межі цього управління залежать від ступеня дієздатності неповнолітнього. Майном, що належить дитині віком до 15 років, законні представники, від імені неповнолітнього, управляють і розпоряджаються самотійно, а віком від 15 до 18 років — управляють разом з неповнолітніми, а розпоряджаються ним самі неповнолітні. Однак при здійсненні угод з майном, що виходять за межі побутових, вони діють тільки за згодою законних представників (статті 13, 14 Цивільного кодексу).

Для законних представників встановлені єдині правила щодо виконання дій стосовно майна неповнолітнього. Вони закріплені у статтях 144-147 КпШС і визначають: порядок укладення угод з участю законних представників та угод, для укладення яких потрібний дозвіл органів опіки і піклування; умови розпорядження доходами неповнолітніх; угоди, які не вправі укладати законні представники.

Порядок управління майном неповнолітніх, умови його відчуження, зберігання належного їм майна, сум та інших цінностей, виконання інших дій, пов'язаних зі збереженням майна і управлінням ним, відповідно до ст. 148 КпШС, визначаються Правилами опіки та піклування, затвердженими 26 травня 1999 р.¹ Вони встановили право органів опіки і піклування щодо захисту житлових прав неповнолітніх (пп. 6.1—6.5), умови зберігання грошей і цінних паперів (п. 2.12). Однак питання щодо порядку управління майном неповнолітніх, умов його відчуження

© Л. Бічук, 2000

та зберігання, виконання дій, пов'язаних з його зберіганням і управління, залишилися не визначеними.

Якщо звернутися до набутого віками правотворчого досвіду державно-правового регулювання сімейних відносин різних держав, то можна побачити, що проблема визначення порядку управління майном неповнолітніх не нова.

Так, в римському приватному праві щодо такого порядку вже в 195 р. *oratio Severi* забороняла опікуну відчужувати землі малолітнього, роблячи виняток лише для оплати боргів. При цьому угода повинна була бути дозволена магістратом і у випадку, коли опікун був уповноважений на таке відчуження спадкоємцем в заповіті. У IV ст. заборона поширюється і на рухомі речі, не піддані тлінню. Імператорська канцелярія передбачала особливу турботу опікуна про збереження майна підопічного, наказуючи, наприклад, зберігати дорогоцінні метали у вигляді скарбів, а оборотні засоби вміщувати в нерухомість або віддавати в зростання. Встановлюється відповідальність опікуна за *culpa* (вину), яка накладалася на нього тільки за умисно вчинені дії. З 314 р. така відповідальність гарантується генеральною іпотекою підопічного на майно опікуна. При Юстиніані передбачалась відповідальність опікуна за допущену необачливість така ж саме, як і щодо власних справ².

В цивільному праві Російської імперії XIX сторіччя, якщо дитина не досягла повноліття, батьки на праві опікунів управляли її майном; якщо ж досягла, то сама робила це, незалежно від того, чи дісталось їй майно від батьків шляхом виділу або придбання³. Але вважалось, що батьківська влада стосовно майна неповнолітніх дітей не має самостійного значення. Це означало, що батьки розпоряджалися та управляли майном дітей на праві опіки за правилами, визначеними для опікунів в цілому, і діяли під наглядом тих опікунських установ, яким підкорялися опікуни, що призначалися урядом. Виняток було зроблено для випадку, коли для користі малолітнього від батьків вимагалася безвідкладна дія від імені дитини. З припиненням опіки над своїми дітьми батьки були зобов'язані передати все майно, що знаходилося в їх управлінні, а також одержані від нього доходи дітям або особі, в управлінні якої переходило це майно. Російське законодавство не дозволяло батькам користуватися навіть незначною частиною доходів з майна своїх дітей. Недоторканим вважалось навіть майно дітей, зароблене під керівництвом батьків⁴.

Щодо кожної вікової категорії діяли різні правила, детально регламентуючи, наприклад, права малолітнього безпосередньо управляти своїм маєтком, здійснювати різного роду угоди⁵. Опікун повинен був здійснювати стосовно майна підопічного — на свій розсуд або з дозволу опікунського відомства — всі ті дії, які міг би здійснювати сам підопічний, будучи дїєздатним. Але продаж і застава нерухомого майна підопічного здійснювались не інакше, як з дозволу Правлячого сенату як вищої опікунської установи, і допускались тільки: для розділу між співспадкоємцями; для платежу боргів підопічного, коли вони не могли бути виплачені з його доходів; коли витрати по утриманню нерухомого майна перевищували користь, одержувану від нього.

Вважаючи, що дача дозволу на продаж нерухомого майна — справа адміністративна, у виняткових випадках передбачалося його надання і з інших підстав, наприклад, доходи від його нерухомого майна були дуже незначні й не було можливості утримувати підопічного. При одержанні дозволу продаж майна здійснювався опікуном за вільною ціною. Але частіше траплялося, що він завчасно знаходив покупця і обговорював з ним ціну, тому при зверненні в Сенат за одержанням дозволу на продаж майна він вже знав, кому буде продавати його і за яку ціну.

На таких же умовах дозволялося опікуну продавати коштовне рухоме майно, що не підлягало тлінню, — золото, срібло, коштовне каміння тощо. Дрібні ж рухомі речі, особливо ті, які підлягали легкому та швидкому псуванню, наприклад, сукня, а також речі, які є доходами від майна, — природне походження речей від землі, продавались за власним розсудом. Право опікуна здавати в оренду нерухомість (дворянський маєток) підопічного було також обмежене: строк оренди не повинен був перевищувати одного року після досягнення малолітнім 17-річного віку. На більш тривалий строк орендний договір міг бути укладений тільки з дозволу Сенату.

Щодо капіталу підопічного опікун вправі був провадити тільки витрати, необхідні для виховання самого підопічного і збереження його майна. Вільний капітал, що залишався від цих витрат, опікун повинен був вмістити для прирощення або в кредитні установи, або в

¹ Офіційний вісник України. — 1999. — № 26. — Ст. 1252.

² Див.: Д о ж д е в Д.В. Римское частное право. — М., 1997. — С. 267—268.

³ М е й е р Д.И. Русское гражданское право. — М., 1997. — С. 383.

⁴ Н е ч а е в а А.М. Семейное право: Курс лекций. — М., 1998. — С. 57—59.

⁵ Т а м ж е. — С. 61.

приватні руки, але під вірну заставу, так, щоб його віддача капіталу в займі не передбачала для підопічного ніякого ризику (або у крайньому разі ризику значного); він міг обернути цей капітал також в державні процентні папери і облігації.

Для забезпечення підопічного опікун міг використати капітал і на свої цілі, і для цього не обов'язково було одержувати дозвіл опікунського відомства. В даному разі використання опікуном капіталу вважалось самовільним, а неспроможність останнього віддати його до уваги не бралася. У таких випадках із усієї маси майна опікуна виділявся капітал підопічного, начеб-то він і не був опікуном використаний на його власні потреби⁶.

Опікуни повинні були всіляко піклуватися про забезпечення майнових інтересів свого підопічного: Нерухомий маєток малолітнього опікун мав утримувати або приводити в такий стан, щоб належні з нього доходи одержувались сповна, а державні збори були виплачені своєчасно. Він мав також піклуватися, щоб прибутки малолітнього збиралися в належний час, а витрати здійснювалися без надлишок. Для цього він мав був виключати всі надлишки та розкішні прихоті у витратах, необхідних для тримання малолітнього, його виховання та утримання обслуги, і правильно вести доходи та витратні порічні книги.

Метою опіки та піклування було не тільки охорона майнових благ неповнолітніх дітей, а й захист їх. Для досягнення тієї чи іншої цілі служили найрізноманітніші правила. В їх числі були такі, які дозволяли встановлювати опіку і піклування при житті батьків. Дані опікуни зобов'язані були піклуватися про особу підопічного і перебували в такому ж становищі, що і батьки підопічного. Але за свої труди вони щорічно мали п'ять процентів одержуваного підопічним прибутку. Крім того, передбачалось, що опікун міг і відмовитися від винагороди.

Разом з тим, при нехтуванні правами підопічного опікуни і піклувальники відповідали власним своїм маєтком залежно від міри вчиненої або такої, що могла б бути вчиненою для малолітнього втрати. Однак можливість для підопічного вимагати від опікуна відшкодування збитків наставала тільки після виходу з-під опіки⁷.

На прикладі норм законодавства Древнього Риму та Російської імперії XIX сторіччя бачимо, що підхід до регулювання порядку управління майном неповнолітнього законним представником майже єдиний. В цих державах, незважаючи на функціонування їх в різний період часу, діяли норми, спрямовані, в першу чергу, на збереження та зростання цінного майна неповнолітнього. Його відчуження допускалося у виняткових випадках, визначених законодавцем.

Революція 1917 р. в Росії внесла корінні зміни в усі галузі суспільного життя, в тому числі й в шлюбно-сімейні відносини.

Дослідження правових норм, які регулюють питання управління майном неповнолітніх в Україні, Росії та інших республіках колишнього СРСР після революції і до сучасних часів, свідчать, що такий конкретизований порядок управління майном неповнолітніх зберігався і в Сімейних кодексах 1918 р. та 1927 р., що приймалися в Росії та Україні. Зазнав він змін тільки після прийняття в 60-х роках загальносоюзних законодавчих актів (Оснoв), на підставі яких кожна союзна республіка розробляла свій кодекс. Щодо управління майном неповнолітніх почали передбачати, які угоди не мали права укладати опікуни і піклувальники та для здійснення яких був необхідний попередній дозвіл органів опіки і піклування. До першої групи були віднесені наступні угоди: дарування від імені підопічного, а також ті, які здійснювали опікун і піклувальник, його подружжя та близькі родичі. До другої, — ті, що виходили за межі побутових. Органи опіки і піклування могли обмежити право одного з батьків або опікуна розпоряджатися вкладом підопічного, якщо це було пов'язано з необхідністю захисту його інтересів. Ці правила діяли і щодо угод, які укладали батьки (усиновителі) як опікуни (піклувальники) своїх неповнолітніх дітей.

Отже, зі зникненням приватної форми власності відпала необхідність конкретизованого порядку управління майном, яке спостерігалось в Древньому Римі, в законодавстві Російської імперії XIX сторіччя і навіть в законодавстві колишнього СРСР продовж з 1918 по 60-ті роки.

З 1992 р. в Україні з'являється приватна форма власності, суб'єктом якої закон визнає і неповнолітнього. Чи потрібно в нашій державі знову таке конкретизоване визначення порядку управління майном неповнолітніх?

Вважаю, необхідність у вирішенні цього питання гостро відчувається в умовах переходу нашої країни до ринкової економіки. Саме в цей період (порівняно з періодом посттоталітарного режиму) у власності неповнолітніх частіше почало з'являтися цінне майно. Ним стає: нерухомість, транспортні засоби, земельні ділянки, цінні папери і навіть засоби виробництва. Сімейне законодавство, зокрема ч. 1 ст. 77 КпШС, встановлює правило, що за життя батьків діти не мають права на їх майно, рівно як і батьки не мають права на майно дітей. Якщо,

⁶ Мейер Д.И. Вказ. праця. — С. 402.

⁷ Нечаєва А.М. Вказ. праця. — С. 62.

наприклад, неповнолітня дитина є власником жилого будинку, автомобіля чи іншого майна, одержаного за спадкоємством, то це майно є приватною власністю і не змішується з майном її батьків, незважаючи на те, що останні управляють ним до досягнення дитиною повноліття. Крім того, до проекту нового Цивільного кодексу України (п. 5 ст. 1370) включена спеціальна норма, яка передбачає, що після припинення управління майном неповнолітніх дітей батьки зобов'язані повернути їм майно, яким вони управляли⁸.

Як законні представники виконують повноваження по управлінню майном неповнолітніх до 15 років? Як неповнолітні віком від 15 до 18 років управляють своїм майном разом з законними представниками? Ці питання досконало не вивчаються. Не має й статистичних даних про кількість майна неповнолітніх, яке з'являється у них в неповнолітньому віці і яке потім було передано їм законними представниками по досягненню повноліття.

Мною вже відмічалось, що не всі неповнолітні, навіть щодо приватизованих квартир (будинків) або часток в них, залишаються їх власниками на тривалій час. На практиці таке право власності неповнолітнього може порушуватись саме їх батьками⁹.

Крім того, при нормальних сімейних відносинах майже ніхто не задумується над долею майна, що належить дітям. Але при розпаді сімейних відносин це питання нерідко постає.

Отже, необхідне особливе ставлення до дитини як самостійного суб'єкта належних йому майнових прав.

В багатьох випадках навіть важко визначити причини шкоди, що завдається неповнолітнім, а також притягнути опікуна до відповідальності. Тому, законодавець має ввести деякі обмеження щодо діяльності опікуна і особливо стосовно відчуження майна підопічного. Вони і повинні скласти порядок управління майном неповнолітнього.

Якщо держава визнає свого громадянина з дня народження правоздатним (ст. 9 Цивільного кодексу), в т.ч. носієм майнових прав і обов'язків, то тільки вона на період його неповноліття має встановити єдиний порядок управління майном неповнолітніх для всіх законних представників, передбачивши його в законі «Про порядок управління майном неповнолітніх». Завдяки такому порядку зберігалось б й прирощувалось майно неповнолітнього і в ніякому разі він не позбавлявся б права на цінне майно, що з'явилося в його власності до досягнення повноліття, оскільки основною метою покладення управління майном неповнолітніх на законних представників є належний захист їх майнових прав й інтересів.

⁸ Ж и л и н к о в а І.В. Право собственности супругов. — Х., 1997. — С. 27.

⁹ Див.: Б і ч у к Л. А. Захист права власності неповнолітнього на нерухоме майно // Право України. — 1999. — № 6. — С. 85—86.

Л.БІЧУК

юрисконсульт Київської
районної ради м.Донецька

Публічний договір на сучасному етапі в Україні

Реформи, що відбуваються в економіці України, відродили забуті в недавньому минулому принципи рівності всіх форм власності, свободи господарської, підприємницької діяльності та договору. Принцип свободи договору полягає: у вільному вияві волі сторін на вступ у договірні відносини; можливості самостійно обирати контрагента за договором; визначенні умов договору, його виду відповідно до власних інтересів; вирішенні питання подальшого збереження договірних зв'язків. Даний принцип є одним з провідних в зобов'язальних відносинах, що виникають у ринковій економіці. Але навіть у розвинутих країнах він не існує в чистому вигляді. Там відбувається його обмеження для захисту суспільних потреб. Яскравим прикладом цього є, так звані, публічні договори. Їх сторонами, з одного боку, виступають підприємці, які економічно більш організовані та досконаліші за своїх контрагентів — споживачів. Публічний договір застосовується, як правило, у роздрібній торгівлі та у побутовому обслуговуванні населення.

Держава для забезпечення сталості цивільного обігу створює додаткові гарантії споживачам, обмежуючи принцип свободи договору для більш сильної сторони. Ці обмеження полягають у тому, що суб'єкти підприємницької діяльності не можуть вільно обирати сторону, з якою укладають публічний договір, бо вони повинні здійснювати продаж товарів, виконання робіт, надання послуг кожному, хто до них звернеться. При цьому, встановлюються ціна та інші умови двосторонньої угоди однакові для всіх споживачів, без надання переваг одній особі

ПРАВО

юридичний
журнал

України

У НОМЕРІ

*Творення новітньої історії
нашої держави*

*Незалежний нотаріат —
умова становлення громадянського
суспільства в Україні*

*Юридичному факультету Київського
національного університету — 165*

До розроблення нових кодексів

9
2000

КОПИЛЕНКО О. Творення новітньої історії нашої держави	3
ЧЕРНИШ В. Незалежний нотаріат — необхідна умова становлення громадянського суспільства в Україні	4
До 165-річчя юридичного факультету Київського національного університету ім.Т.Шевченка	
АНДРЕЙЦЕВ В. На перетині двох тисячоліть: сторінки історії, сучасності та майбутнього юридичного факультету	9
Питання теорії	
МУРАЩИН О. Акти прямого народовладдя у механізмах правового регулювання	18
Захист прав людини і громадянина	
ШИШКІН В. Організація судустрою у світлі вимог ст. 6 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини	21
Державно-правове творення	
АГАФОНОВ С. Правовий статус Президента України	24
ТКАЧЕНКО Ю. Підстави і критерії визнання конституційності нормативно-правових актів	26
До адміністративно-правової реформи	
ПРИХОДЬКО С. Вдосконалення сфери соціального захисту громадян з огляду на адміністративну реформу в Україні	30
Право і економіка	
ЗАВЕРУХА О. Міжбюджетні відносини в Україні: проблеми правового регулювання	34
ПАСТУХ І. Підстави відмови у видачі ліцензії на здійснення окремих видів підприємницької діяльності	37
ВІННИК О. Деякі питання вдосконалення організаційно-правових форм господарювання в Україні	39
Судова практика	
БАРАБАШ О., СИРОТЕНКО С. Щодо протиправності дій при заподіянні моральної шкоди	43
ІВАКІН Е. Державна судова експертиза — гарантія одержання об'єктивних і достовірних доказів у справі	45
Прокурорсько-слідча практика	
ПОГОРЕЦЬКИЙ М. Межі доручень слідчого органу дізнання про проведення оперативно-розшукових заходів	47
САС В. Одержання і використання інформації про татування як один з проявів екзогенних пігментацій шкіри людини при підготовці і проведенні слідчих дій	49
ЮЗЕФОВИЧ В. Розслідування кримінальних справ за фактами вчинення посадових злочинів	54
До розроблення нових кодексів	
ПАНОВ М., ГУТОРОВА Н. Проблеми оптимізації санкцій за фінансові злочини	56
ЗАЄЦЬ О. Правове забезпечення земельної реформи	59
КИРЕНКО С. Захист життя неповнолітніх кримінальним законодавством України	61
До проекту Закону «Про вищу освіту»	
БИКОВСЬКИЙ В., МІНЮКОВ П., МІНЮКОВА Т., МІНЮКОВ А. Науково-практичні аспекти трудових відносин у вищих навчальних закладах України в сучасних умовах: зауваження і пропозиції до проекту Закону України «Про вищу освіту»	65
До пенсійної реформи в Україні	
СТАШКІВ Б. Предмет права соціального забезпечення: погляд на проблему	71
Пропозиції до законодавства	
ДУНАСВЄСЬКА Л. Усунути недоліки організації і проведення судово-медичних експертиз у справах про професійні правопорушення медичних працівників	76
КУЦ І. Правове регулювання пожежної безпеки: історія і розвиток	78
Питання трудового законодавства	
ПИЛИПЕНКО П. Про участь профспілок у трудових правовідносинах у світлі Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»	81
Питання інтелектуальної власності	
ДРОБ'ЯЗКО Р. Щодо відповідності законодавства України положенням ст. 18 Бернської конвенції	84
Проблеми кримінології	
БОНДАРЄВ В. Специфіка детермінації порушень статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями	87
Дискусії та обговорення	
ХАРИТОНОВ Є. Антицивілістика, або Сім «неправд» так званого господарського підходу	91
ФРОЛОВ М. Екологічний ризик у регулятивних правовідносинах екологічної безпеки	94
ДРЬОМІНА Н. Тероризм і проблема екстрадиції	98
БІЧУК Д. Управління майном неповнолітніх: деякі пропозиції	101
ОЛЮХА В. Публічний договір на сучасному етапі в Україні	104
ОБИДІНА І. Як уникнути колізії між нормативними актами?	107
Думка читача	
ЛАПКА О. Правовий захист працівників органів внутрішніх справ: визначення його поняття	109
Сторінки історії	
РЯБОШАПКО Л. Вплив радянських і партійних органів в УСРР на діяльність релігійних громад національних меншин (середина 1920-х років)	112
ПЕТРІВ Р. Адміністративно-територіальний поділ і місцеві органи управління Східної Галичини (70-ті роки XVIII ст. — 70-ті роки XIX ст.)	114
На міжнародно-правові теми	
АЛЬ-СУЛАЙБІ МУСА. Юридична природа міжнародних стандартів прав людини	116
За кордоном	
ПЕТРІВ І. Система і структура органів національної безпеки Франції	120
Рішення Конституційного Суду України	124
Рішення Європейського суду з прав людини	131
Нове законодавство	132
Рецензії	
СТАВНІЙЧУК М. Своєчасна монографія про референдуми в Україні	135
МУЗИКА А., ПОДОЛЯК А. Актуальне дослідження проблем кримінально-правового захисту правоохоронної діяльності	136
БЕЛЯНЕВИЧ О. Інвестиційне право (навчальний посібник)	138

СОДЕРЖАНИЕ

КОПЫЛЕНКО А. Создание новейшей истории нашего государства	3
ЧЕРНЫШ В. Независимый нотариат — необходимое условие становления гражданского общества в Украине	4
К 165-летию юридического факультета Киевского национального университета им. Т. Шевченко	
АНДРЕЙЦЕВ В. На порогах двух тысячелетий: страницы истории, современности и будущего юридического факультета	9
Вопросы теории	
МУРАШИН А. Акты прямого народовластия в механизме правового регулирования	18
Защита прав человека и гражданина	
ШИШКИН В. Организация судостроительства в свете требований ст. 6 Европейской конвенции о защите прав и основных свобод человека	21
Государственно-правовое созидание	
АГАФОНОВ С. Правовой статус Президента Украины	24
ТКАЧЕНКО Ю. Основания и критерии признания конституционности нормативно-правовых актов	26
К административно-правовой реформе	
ПРИХОДЬКО С. Усовершенствование сферы социальной защиты граждан с учетом административной реформы в Украине	30
Право и экономика	
ЗАВЕРУХА О. Межбюджетные отношения в Украине: проблемы правового регулирования	34
ПАСТУХ И. Основания отказа в выдаче лицензии на осуществление отдельных видов предпринимательской деятельности	37
ВИННИК О. Некоторые вопросы совершенствования организационно-правовых форм хозяйствования в Украине	39
Судебная практика	
БАРАБАШ А., СИРОТЕНКО С. Относительно противоправности действий при причинении морального вреда	43
ИВАКИН Э. Государственная судебная экспертиза — гарантия получения объективных и достоверных доказательств по делу	45
Прокурорско-следственная практика	
ПОГОРЕЦКИЙ М. Пределы поручений следователя органу дознания о проведении оперативно-розыскных мероприятий	47
САС В. Получение и использование информации о татуировании как одним из проявлений экзогенных пигментаций кожи человека при подготовке и проведении следственных действий	49
ЮЗЕФОВИЧ В. Расследование уголовных дел по фактам совершения служебных преступлений	54
К разработке новых кодексов	
ПАНОВ Н., ГУТОРОВА Н. Проблемы оптимизации санкций за финансовые преступления	56
ЗАЕЦ А. Правовое обеспечение земельной реформы	59
КИРЕНКО С. Защита жизни несовершеннолетних уголовным законодательством Украины	61
К проекту Закона «О высшем образовании»	
БЫКОВСКИЙ В., МИНЮКОВ П., МИНЮКОВА Т., МИНЮКОВ А. Научно-практические аспекты трудовых отношений в высших учебных заведениях Украины в современных условиях: замечания и предложения к проекту Закона Украины «О высшем образовании»	65
К пенсионной реформе в Украине	
СТАШКИВ Б. Предмет права социального обеспечения: взгляд на проблему	71
Предложения к законодательству	
ДУНАЕВСКАЯ Л. Устранить недостатки организации и проведения судебно-медицинских экспертиз по делам о профессиональных правонарушениях медицинских работников	76
КУЦ И. Правовое регулирование пожарной безопасности: история и развитие	78
Вопросы трудового законодательства	
ПИЛИПЕНКО Ф. Об участии профсоюзов в трудовых правоотношениях в свете Закона Украины «О профессиональных союзах, их правах и гарантиях деятельности»	81
Вопросы интеллектуальной собственности	
ДРОБЯЗКО Р. О соответствии законодательства Украины положениям ст. 18 Бернской конвенции	84
Проблемы криминологии	
БОНДАРЬ В. Специфика детерминации нарушений уставных правил взаимоотношений между военнослужащими	87
Дискуссии и обсуждения	
ХАРИТОНОВ Е. Антицивилистика, или Семь «неправд» так называемого хозяйственного подхода	91
ФРОЛОВ Н. Экологический риск в регулятивных правоотношениях экологической безопасности	94
ДРЕМИНА Н. Терроризм и проблема экстрадиции	98
БИЧУК Л. Управление имуществом несовершеннолетних: некоторые предложения	101
ОЛЮХА В. Публичный договор на современном этапе в Украине	104
ОБИДИНА И. Как избежать коллизии между нормативными актами?	107
Мнение читателя	
ЛАПКА О. Правовая защита работников органов внутренних дел: определение его понятия	109
Страницы истории	
РЯБОШАПКО Л. Влияние советских и партийных органов в УССР на деятельность религиозных общин национальных меньшинств (середина 1920-х годов)	112
ПЕТРИВ Р. Административно-территориальное деление и местные органы управления Восточной Галиции (70-е годы XVIII ст. — 70-е годы XIX ст.)	114
На международно-правовые темы	
АЛЬ-СУЛАЙБИ МУСА. Юридическая природа международных стандартов прав человека	116
За рубежом	
ПЕТРИВ И. Система и структура органов национальной безопасности Франции	120
Решения Конституционного Суда Украины	124
Решения Европейского суда по правам человека	131
Новое законодательство	132
Рецензии	
СТАВНИЙЧУК Н. Своорвременная монография о референдумах в Украине	135
МУЗЫКА А., ПОДОЛЯК А. Актуальное исследование проблем уголовно-правовой защиты правоохранительной деятельности	136
БЕЛЯНЕВИЧ А. Инвестиционное право (учебное пособие)	138

ПРАВО УКРАЇНИ, № 9, 2000. Юридический журнал Конституционного Суда Украины, Верховного Суда Украины, Высшего арбитражного суда Украины, Министерства юстиции Украины, Генеральной прокуратуры Украины, Фонда государственного имущества Украины, Института государства и права НАН Украины, Национальной юридической академии Украины, Академии правовых наук Украины, Союза адвокатов Украины.

Основан в 1922 г. Издается ежемесячно (на украинском языке). Главный редактор А.Д.Святоцкий.

Адрес редакции: 01030, г. Киев, ул. М. Коцюбинского, 12.

Набор и верстка журнала выполнены в компьютерном центре редакции.

Отпечатано с оригинал-макета в ОАО «Книжная типография научной книги».

04107, г. Киев, ул. Багратовская, 17-21.